

Nya strandskyddsregler

Riksdagen beslutade den 29 april 2009 att godkänna de förslag på ändringar i bl.a. miljöbalken och plan- och bygglagen som regeringen lagt fram i propositionen Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden (2008/09:119). Ändringarna syftar enligt regeringen till "ett ändamåls-enligt strandskydd som beaktar behovet av utveckling i hela Sverige, särskilt i många landsbygder, samtidigt som ett långsiktigt skydd av strändernas natur- och friluftsvärden inte äventyras". I denna artikel redogörs översiktligt för de viktigaste förändringarna.

Ett fortsatt generellt strandskydd i hela landet

De nya reglerna utgår från samma grundläggande princip som nuvarande lagstiftning, d.v.s. att det vid hav, insjöar och vattendrag råder ett generellt förbud mot att inom 100 meter från strandlinjen uppföra nya byggnader och vidta andra åtgärder som kan motverka strandskyddets syften på lång sikt. Liksom förut får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter från strandlinjen, om det behövs för att säkerställa något av strandskyddets syften¹.

Det lokala och regionala inflytandet över strandskyddet ökar

Enligt gällande regler får länsstyrelsen i det enskilda fallet besluta att upphäva strandskyddet i ett område, om det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften. Länsstyrelsen får även ge dispens från det förbud som gäller inom ett strandskyddsområde, om det finns särskilda skäl. Med stöd av bemyndiganden har emellertid länsstyrelserna i stor utsträckning delegerat till kommunerna att

besluta i frågor om dispens. De nya reglerna ger kommunerna huvudansvaret för att pröva frågor om upphävande av (genom en bestämmelse i en detaljplan²) och dispens från strandskyddet. Samtidigt ska länsstyrelsens roll stärkas genom nya bestämmelser om att länsstyrelsen ska bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och ha möjlighet att överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser.

Precisering av "särskilda skäl"

I syfte att uppnå en mer enhetlig och korrekt tillämpning preciseras i lagtext vad man får beakta som särskilda skäl för att upphäva strandskyddet eller för att ge dispens från förbudet mot att uppföra byggnader m.m. inom ett strandskyddsområde. De omständigheter som räknas upp överensstämmer med de omständigheter som enligt praxis har ansetts kunna utgöra skäl för upphävande eller dispens. Detta förtydligande kommer enligt regeringens uppfattning att förstärka strandskyddet i områden med högt exploateringstryck.

Ett differentierat strandskydd

För att främja utvecklingen av landsbygden införs nya regler om att kommunen i översiktsplanen får peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Inom ett sådant område får man som särskilda skäl också beakta om ett strandnära läge för en byggnad m.m. bidrar till utvecklingen av landsbygden. Om prövningen gäller dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus får man i stället beakta om huset eller husen avses att uppföras i anslutning till ett befintligt bostadshus. I områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen blir det således lättare att upphäva eller få dispens från strandskyddet för bostäder, verksamheter, anläggningar m.m.

Möjligheten att främja utvecklingen av landsbygden gäller i hela landet med några undantag (bl.a. undantas kust- eller kustskärgårdsområ-

den från gränsen mot Norge till Forsmark). De kriterier som ska vara uppfyllda för att kommunerna ska kunna utnyttja denna möjlighet anges i miljöbalken. En översiktsplan ska ge vägledning vid bedömningen av om en plats ligger inom ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, men den är inte bindande för myndigheter och enskilda.

Fri passage

De nya reglerna slår fast att ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet inte ska omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Detta gäller dock inte om det är omöjligt att upprätthålla en sådan "frizon" med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2009 utom i fråga om bestämmelserna om prövningen i det enskilda fallet av undantag från strandskyddet inom områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, som träder i kraft den 1 februari 2010. Äldre bestämmelser gäller dock för ärenden som har inletts före den 1 juli 2009.

Erik Wallberg/Anna Frändberg

¹ Strandskydd gäller efter den 31 december 2014 inom ett utvidgat strandskyddsområde endast om utvidgningen har beslutats med stöd av den nya bestämmelsen, detta i syfte att få till stånd en översyn av områden med utvidgat strandskydd runtom i landet.

² Om strandskyddet har upphävts genom en bestämmelse i en detaljplan, återinträder strandskyddet om området upphör att omfattas av detaljplanen eller detaljplanen ersätts med en ny detaljplan.

Anna Frändberg

Erik Wallberg